

OPINIA

nățională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

DEMOCRAȚIE, CULTURĂ ȘI UMANISM

Prof.univ.dr.Aurelian BONDREA

Relația dintre cultură și democrație pune în evidență, după cum relevăm în articoul anterior, o serie de aspecte teoretice și practice, a căror analiză obiectivă, științifică, solicită, de bună seamă, concretizări în timp și spațiu, fiindcă nu poate fi vorba nici despre o democrație abstractă și nici de o cultură în sine. Fiecare dintre cele două realități-concepte se raportează la un sistem social, la o țară, o națiune, un stat, o colectivitate, într-un anumit moment al devenirii acestora. Cercetarea raporturilor dintre acestea solicită „coboararea” pe terenul realului, în sensul în care, după opiniile lui Raymond Boudon,

mai ales în domeniul sociologiei, contrar unei idei răspândite, „activitatea științifică nu are drept finalitate explicarea realului...”, ci să răspundă la întrebări formulate asupra realului¹.

Fiind vorba despre om și societate, despre convițuirea colectivităților după știință și conștiința lor, în cadrul unor realități social-economice determinante, se înțelege că orice constatări analitice pot alimenta și întreține o varietate de teorii ale schimbării sociale în ordinea unor valori, idealuri, criterii și norme care urmăresc ordinea și armonia. Teoriile actuale privind schimbarea socială își manifestă viabilitatea numai dacă pornesc de la procese sociale concrete, date și localizate. Teoriile schimbării sociale au nevoie de validitate, trăsătură strâns legată de cunoaștere, grad de cultură,

interes și, desigur, interpretări ale proceselor examineate. Dar, dincolo de interes, pasiuni și ideologii, „realitatea are întotdeauna ultimul cuvânt, atâtă vreme cât sunt păstrate drepturile și posibilitatea criticii rationale”².

Astfel, destinul democrației abstractive este sau poate fi unul antuman, dacă nu există deschidere spre valorile culturale și morale, spre om, cu libertățile și responsabilitățile sale conștient asumate, deci spre democrația concretă. Adică, democrația unui anume moment istoric, a unei colectivități date, a unor imprejurări sau condiții economico-sociale determinante, cum ar fi, spre exemplu, România din preajma nouului început de secol și de mileniu.

1. Raymond Boudon, *Texte sociologice alese*, Humanitas, București, 1990, p.345.

2. Idem, p. 369.

PLEDOARIE PENTRU BACALAUREATUL NAȚIONAL

Acad. Ștefan MILCU

Am aflat cu surprindere despre ieșirea în stradă a elevilor care se pregătesc să susțină bacalaureatul, ieșire în stradă explicată, pare-mi-se, prin teama în față presă multor probe de examen. Și eu care credeam că noblețea anilor tineri aici se manifestă cu precădere, în luare în piept, cu curaj, cu răspundere, cu dorință de afirmare, a cărui mai multor probe ale vieții! De unde-mi venea această credință? Din faptul că, la vremea mea, și eu am dat un bacalaureat foarte exigent. Dar nu l-am dat în stradă. Pentru că bacalaureatul de atunci avea regulile lui și nimeni nu îndrăznea să le conteste. Azi, dimpotrivă, assistăm la un fel de tranzacție între comisiile de bacalaureat și elevi, nu doar ca viitorii intelectuali ai țării, ci, îndeosebi, ca virtuali alegători în următoarele campanii electorale. De unde această nefericită tendință de a transforma, mai bine zis de a deforma nevoie de cunoaștere, de a gândi pe spații cât mai vaste, într-o convenție clientelară? Nu știu. Și nu știu nici de ce tinerii de azi par a dirija procesul propriu pregătiri mai mult spre o anume rentabilitate decât spre cunoașterea propriu-zisă care ne face mai demni, mai buni, mai receptivi la sensul superior al vieții, mai puternici. Știu însă că generația mea a crescut cu sfintenie în nevoie de cunoaștere, în știință, în cultură, în capacitatea omului de a se autoperfeționa neconținut, și în îndatorirea supremă de a se servi Tara. Și cum pot să-i servesc puțin decât ca om superior instruit și educat, ca specialist apt să sintetizeze nivelul contemporan de cunoștere în creații durabile? Pentru a ajunge aici, însă, este nevoie să te pregătești totă viața. Iar această capacitate superioră își afilă temeiurile tocmai în etapa pregătirii liceale. În pasiunea cunoașterii și a afirmării prin spirit din anii adolescenței și din cei ai primei tinerețe. În susținerea unui bacalaureat cu adevărat național. A același examen de maturitate prin a căruia înaltă și egală manifestată exigență, la nivelul întregii țări, o serie de absolvenți dobândește, implicit, conștiința de sine, însușirea unei promovări, solidarizate printre un ideal, poate chiar prestigiul unei generații de referință în progresul spiritual și material al țării. Pentru că, până la urmă, singura noastră motivație ca indivizi se regăsește în istoria țării, sub cerul căreia ne-am născut și în pământul căreia ne retragem după ce ne-am făcut datoria.

Universitatea „Spiru Haret“

participantă la un studiu elaborat sub egida Institutului Austriac

de Relații Internaționale

SECURITATEA

ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE RĂSĂRIT

Prof.univ.dr. Constantin VLAD

pag. 3

CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI LA CIVILIZAȚIA EUROPEANĂ

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU

În sud-estul Europei s-a dezvoltat o civilizație, care, în ciuda unor forme politice deosebite, durabile sau pasagere, a constituit o zonă cu trăsături specifice. S-au depus și sedimentat aici straturi de civilizație încă din paleolitic. A înflorit în această zonă geografică Civilizația tracică, și - în cadrul ei - cea geto-dacă, care a exercitat o influență puternică în zonă, fiind influențată, la rândul său, de marile civilizații ale epocii. Civilizației tractice i-a urmat Civilizația greco-romană și după aceea cea bizantină. Sud-estul Europei a cunoscut mari transformări socio-politice în epoca migrației populațiilor „barbare”, când s-au format popoarele care locuiesc azi în zonă.

Nu există civilizații care să se fi dezvoltat rupte de civilizații contemporane lor sau care să nu fie debitoare unor forme de civilizație preexistente. Împrumuturile sau sintezele au loc mai ales între popoare vecine, dar și între mariile unități de civilizație, existente concomitent sau care se succed. Este datoria istoricului să sublinieze toate aceste legături și întrepăruri, menite să ilustreze efortul comun al umanității spre progres.

pentru menținerea și afirmarea finitiei lor naționale.

Locul României pe harta lumii a pus-o în legătură cu toate marile curente ale civilizației europene și cu alte civilizații din afara Europei. Pe teritoriul României treceau drumurile de comerț care legau, pe de o parte, Europa Centrală de Peninsula Balcanică și Marea Egee, pe de altă parte, Marea Baltică de Marea Neagră.

Așezarea către gurile Dunării, una din marile căi de comunicație ale Europei, a întărit poporului român legătura cu Europa și i-a deschis, totodată, prin Marea Neagră, legătura cu Asia Mică și lumea mediteraneană.

(Continuare în pag. 7)

CARTEA
UNI-
VER-
SITA -
RĂ
la
Editura
Fundației
„România
de Mâine“
pag. 4-5

DEMNITATEA CA ADEVĂR AL VIETII

În memoriam

Profesorul
universitar

Ion Mihail Popescu

Cu moartea lui Ion Mihail Popescu se pierde un eminent dacă, un străluț sociolog și unul dintre acei oameni rari care au știut să privească în adâncurile creației spirituale românești nu numai pentru a-i lumeni resursele, dar și pentru a le transforma în nome ale vieții proprii. Venea dintr-o lume unde adevărul și demnitatea nu se căntăreau în aur, în funcții bine plătite sau în onoruri cu miroi de josnicie. Lumea pe care Ion Mihail Popescu a moștenit-o și pe care a prețuit-o fără rezerve nu a avut, cum nu are nici acum, demnitatea de vânzare. Ea nu și-a negociat, în vederea unui căstig gros, modul de a fi și nici pe cel de a gândi. De aceea, istoria ei s-a impletit, în ciuda unor redutabile adversități, cu marca creație a românilor. Tipurile exemplare ale culturii noastre au găsit în lumea din care Ion Mihail Popescu desinde, locul valorilor, care au înțin, în timp, istoria și spiritualitatea românilor, dându-le ființă lor adevărată.

Nu este timpul să însisă asupra acestei idei. Unii vor zice că în imprejurările de față n-ar trebui să fie nici mică amintire.

În ceea ce mă privește, consider că aş săvârși un act de impietate, dacă nu cumva chiar mai mult decât atât, dacă la căpătăul prietenului meu care pleacă acum dintre noi și pe care îl mai văd pentru ultima oară, nu le-ăși rosti aşa cum el însuși cred că ar fi făcut-o.

Într-o societate în care larma se transformă în cultura a larimei, unde pseudocărțurarii sună proclamați cu nerușinare ca mari cărturari și unde ignoranța face figură de omnisciencă, Ion Mihail Popescu a ales singura cale în stare să vorbească, prin ea însăși, despre frumusețea caracterului și autenticitatea scrierilor lui. A privit cu ironie superioară metodele folosite de alegătorii după premile culturii, preferându-le munca crâncenă, săvârșită în singurătate, pentru a elabora lucrări care să reziste eroziunii timpului.

Găndirea sa limpede, dublată de o cunoaștere largă și simpatetică a fenomenului spiritual românesc și a celor mai semnificative tentative cunoscute în literatură universală de judecătare a cerului și a pământului, au deprins admirabile obiectivări în cartile despre Mihai Eminescu, L. Blaga, D. Gusti, P. Andrei ori în cele în care s-au analizat fenomene religioase și doctrinele religioase.

Ultima sa carte *Creștinismul*, a apărut în anul universitar 1996/1997 când, suferind fiind, abia de mai izbutea să pună prelegerile sale de istoria religiilor atât de mult apreciate de către studenții Facultății de Filosofie și Jurnalistică de la Universitatea „Spiru Haret”.

Să spun că profesorul Ion Mihail Popescu a fost doar prețuit de către studenții lui, și ar fi un adevăr, însă nu incomplet. Pentru că studenții pe care ei însuși li iubea, nu doar și-au stimat, ci și-au iubit dacăciul, fapt care vorbește

fără alte comentarii, despre valoarea profesorului.

Lucrările lui Ion Mihail Popescu sunt de acord cu viața lui, iar viața lui a rămas, totdeauna, în acord cu ea însăși.

Niciodată Ion Mihail Popescu nu s-a trădat pe sine, nu a cedat la presunile minciunii, ale violenței ori ale adenemilor de tot felul. Și, slavă Domnului, prilejuri s-au ivit, de mai pretutindeni, încă din tinerete, oferă făcându-i-se până mai ieri. Toate veneau, însă, dintr-o murdară pomire de a corupe cîstea, curajul, demnitatea și de a le aduce acolo unde jubilează josnicia. Pentru că nimic nu procură mai multe satisfacții josniciei, decât să se vadă egală virtuții.

Ion Mihail Popescu a rezistat eroic vicinăturilor care nu picau în lumea istorică nici din cer, nici din cine știe ce pom al făgăduinței abstracte, ci veneau de la oamenii reali, create fiind chiar de către ei.

Mi-ar trebui timp îndelungat pentru a putea să mă refer la modul eroic de rezistență propriu prietenului meu. Să spun însă, doar atât.

Ne-am cunoscut în urmă cu 42 de ani, pe când eu erau student în anul I al Facultății de Filosofie a Universității din București, iar el în anul al doilea. În anul 1952 a început tragedia lui Ion Mihail Popescu : a fost exmatriculat din facultate, arestat, deferit justiției și condamnat la 9 (noauă) ani de pușcărie.

Cred că prietenul meu a fost și rămâne omul experiențelor tragic și al împlinirilor superioare, un caracter care a putut să lupte cu vitregiile și să supună multe dintre ele.

El rămâne, odată cu lucrările sale, omul frumuseții morale, un învingător poate tragic, dar unul care a obținut victoria asupra călăriilor săi. De aceea,

poate că nu gresesc, zicând că Ion Mihail Popescu este, pur și simplu, un criteriu.

Știa ce este moartea. O încercase de multe ori. Cred că nu s-a temut de moarte. Prea bogată i-a fost viața pentru a se mai teme de ceva. De aceea, din locul unde mă aflu, mă închin în față lui, zicându-i că l-am prețuit și l-am iubit ca pe fratele meu.

Procesul politic era, deci, o amenințare pentru oricine altcineva, care ar fi îndrăznit să treacă la reducere, în planul culturii, a creației românești.

După patru ani grei de temniță, Ion Mihail Popescu a fost aruncat în viață, fiind nevoie să trăiască din munci dure, care nu aveau nici o legătură cu aptitudinile sale.

Cățiva dintre cei care îi erau prieteni, am reușit să determinăm reintegrarea sa la Facultatea de Filosofie. Călăii și victimă se aflau față în față. Paradoxul, ulterior paradox, a fost că tocmai ei, călăii, erau nemulțumiți, protestau și își exprimau indignarea că am reușit ca Ion Mihail Popescu să se afle, din nou, ca student, pe bâncile facultății din care îl alungaseră, trimițându-l înbeciurile pușcăriilor, neostalinisti notori.

Să spun că Ion Mihail Popescu a fost, și atunci, neobișnuit de demn. Surâsul, calmul lui, frumusețea sa morală, calitatea cunoștințelor sale, chiar mersul lui, îl arătau ca pe un om decis să-și înfăptuască viața cu măsura experiențelor prin care trecuse și a celei care îi aparțineca, ca atare.

Ceea ce se a-și petrecut. Așa încât împotriva atât orelipșii, reușit să încheie în strălucire facultatea, să obțină doctorantură și să profeseze performant ca cercetător. Dar să și predea studenților de la filosofie, invitat fiind, cursuri care au rămas în memoria lor ca unele de final profesionalism.

Cred că prietenul meu a fost și rămâne omul experiențelor tragic și al împlinirilor superioare, un caracter care a putut să lupte cu vitregiile și să supună multe dintre ele.

El rămâne, odată cu lucrările sale, omul frumuseții morale, un învingător poate tragic, dar unul care a obținut victoria asupra călăriilor săi. De aceea,

poate că nu gresesc, zicând că Ion Mihail Popescu este, pur și simplu, un criteriu.

Știa ce este moartea. O încercase de multe ori. Cred că nu s-a temut de moarte. Prea bogată i-a fost viața pentru a se mai teme de ceva. De aceea, din locul unde mă aflu, mă închin în față lui, zicându-i că l-am prețuit și l-am iubit ca pe fratele meu.

P.S.

Un erou tragic nu are nevoie să fie condus, pe ultimul lui drum cu surse și trâmbițe. Lângă coșciugul lui Ion Mihail Popescu, în afara doamnei, soția lui, ea însăși de o admirabilă demnitate, a cătora rude ale lui, au fost o mână de oameni, prieteni, colegi și studenți.

Nu știu dacă a fost bine sau râu că au lipsit, de la această ultimă întâlnire, cu Ion Mihail Popescu, atâtia alții. Dar parță, deși moartea este unuia, prea se insurgează oamenii și uită să-și mai prețuiască, prin prezența lor lângă un morțum, pe cei care se duc dintr-e noi. Nu e acesta un reproș, doar o constatare. Poate că minoră ...

Prof.univ.dr. GH. AL. CAZAN

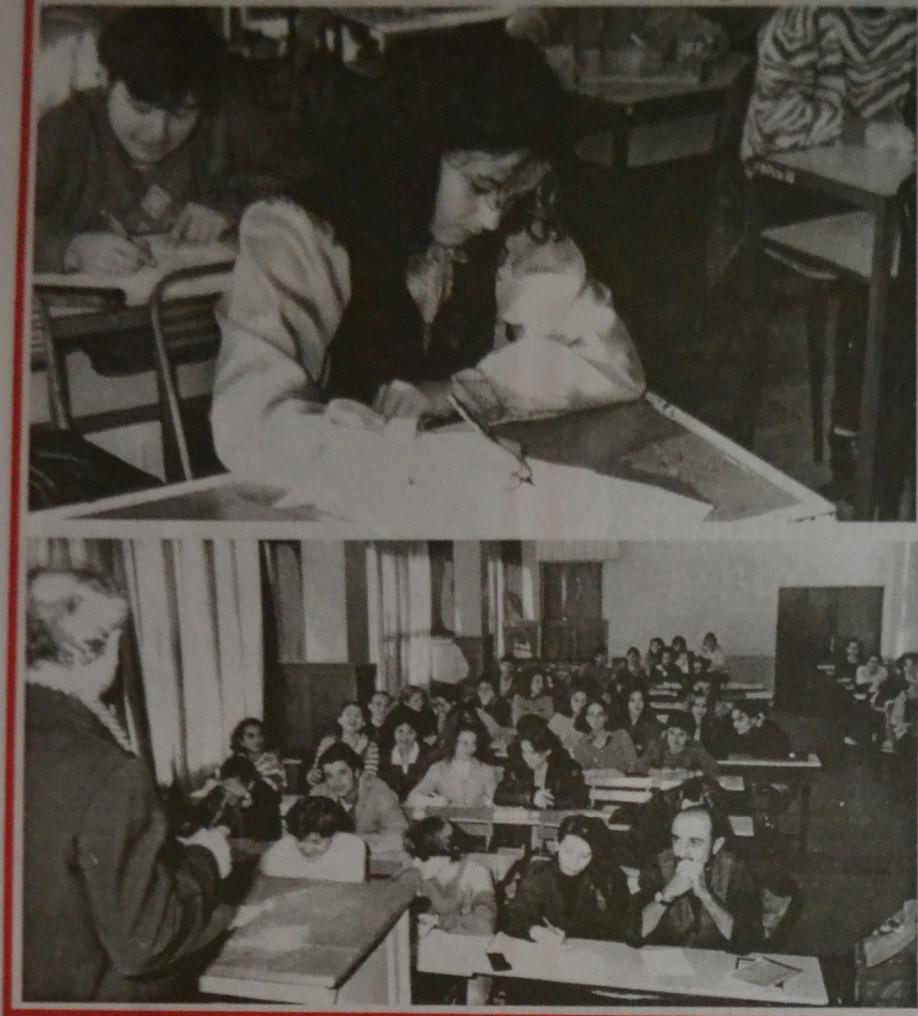
PUTEREA COMUNICĂRII

Dr. Ion MITRAN

În genere, procesul comunicării se caracterizează prin trei stadii, distincte sub raportul mecanismului său intern: receptarea, producerea (elaborarea) și prezentarea (difuzarea) informaților. De regulă, ziaristul (editorul) propune cititorului, ascultătorului sau telespectatorului un anumit „cod de lectură”, în funcție de efectele (scopurile) urmărite, care pot fi diverse și de o combinație multiplă, de la simpla informare (care adeseori nu e deloc „simplă”), la stimularea unor atitudini și comportamente (mirare, uimire, uluire, emoție, soc sau altă stări generate de așa-numita manieră a cultivării senzaționalului). Nu sunt rare cazurile când ziarele și ziaristi tranzisție („o anumită parte” a lor) prezintă drept realitate situații plauzibile, dar ... inventate. În esență, prezentarea informațiilor prin presă, are drept rezultat, direct sau indirect, crearea unor atitudini favorabile sau dezfavorabile unui eveniment, aprobarea sau dezaprobarea acestuia, după cum devine posibilă și „anestezierea” unor consumatori de informație, în spatele acestor procedee aflându-se, vizibil sau invizibilă, strategia manipularii opiniei publice.

Dezvoltarea materială (tehnologică) a mijloacelor de informare în masă a supus reflecției teoretice o temă incitantă și anume: **cultura informării și a informației** în toate domeniile vieții sociale. În acest context, un rol important revine **comunicării politice** și puterii ei de influențare. Este de la sine înțeleasă că pe calea transmiterii și obținerii de informații, forțele politice caută să obțină adeziune, să-și exprime opiniuni, să influențeze comportamente, în acest scop fiind utilizate discursul politic direct, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media în toate formele și diversitatea lor. În principiu, comunicarea este sau ar trebui să fie, în esență, transmitere de sens relevant funcționării sistemului politic, simultan cu informarea directă, întâlnirile publice, dialogul, sondajele de opinie și, bineînțeles, mass-media

La Universitatea „Spiru Haret”

Universitatea „Spiru Haret” participantă la un studiu elaborat sub egida Institutului Austriac de Relații Internaționale SECURITATEA ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE RĂSĂRIT

Prof.univ.dr.Constantin VLAD

Institutul Austriac de Relații Internaționale a lansat acum un an un proiect privind securitatea în Europa Centrală și de Răsărit, sprijinit financiar de autoritățile austriece, precum și de Uniunea Europeană și NATO. Proiectul se va finaliza într-un volum publicat în limba engleză, a cărui lansare este previzată pentru luna mai 1998, la Bruxelles. Volumul, coordonat de doctor docent Paul Lütf, cunoscut expert în problemele europene, va consta din câteva studii asupra unor aspecte conceptuale și de ordin general, elaborate de cercetători austrieci, și din studii de caz pe fiecare țară din zonă, pregătite de specialiști din țările respective. Din România a fost invitat să participe la proiect semnatarul acestor rânduri, reprezentând Fundația "România de Mâine", Universitatea "Spiru Haret".

Recent, la Viena a avut loc o reuniune de lucru a colectivului de autori, în care au fost susținute dezbatere, pe rând, toate studiile care vor alcătui volumul menționat. Beneficiind de excelente condiții create de guvernul austriac, reunions a devenit o vizită într-o națiune romândă, caracterizată de

accu "cultură a dezbaterei", potrivit căreia singura autoritate recunoscută în astfel de întâlniri este cea a argumentului științific, prezentat, susținut, apărat într-un climat de deplină libertate de opinie, dar și de respect desăvârșit pentru alte puncte de vedere. Într-un astfel de climat, timp de două zile au fost examineate principalele probleme pe care le ridică securitatea în Europa Centrală și de Est, ca parte a arhitecturii de securitate pe continent, precum și în spațiile euro-atlantice și euro-asiatice, în perioada post-război recent. Dorse să supun atenției cititorului, în cele ce urmăzează, câteva aspecte, pe care le socotește semnificativ pentru evoluția ce au loc în zonele menționate pe planul securității, care se vor regăsi atât în orientarea, cât și în conținutul vizitorului nostru.

Așa cum încearcă acestui volum, ca și studiile care îl alcătuiesc aderă la un concept cuprinzător și complex de securitate, care înținătoarează aspecte militare, economice, socio-umane, politice și de mediu. Această concept individualizează componentele militare, dar le inserăază într-un agregat de factori relevanți pentru securitatea zonei ca și a fiecărei țări în parte, evitând astfel supraestimarea, cât și

subestimarea instrumentelor militare în politica de securitate. O astfel de vizion reflectă mediul internațional fundamental schimbător, în primul rând în Europa, dar nu numai, după depășirea războiului rece și a confruntării Est-Vest, natura substanțială diferită a amenințărilor la adresa securității în noile condiții istorice. În aceste condiții, pe continent nu sunt de așteptat conflicte militare majore în viitorul previzibil, dar se mențin alte amenințări la adresa securității. Depășirea vacuumului de securitate creat, în Europa Centrală și de Răsărit, după destrămarea fostei URSS și a ex Tratatului de la Varșovia nu s-a petrecut, după cum se știe, încă încălzirea și procesele de rezășare a intereselor și raporturilor de putere în acastă parte de continent nu sunt încheiate. Aceste procese cumulează, totodată, și efectele negative ale tensiunilor chiar conflictelor interne, și, uneori, interconfesionale, derulându-se pe fundalul transformărilor pe care le aduce globalizarea economico-financiară, revoluția în informatică și comunicări, noile raporturi dintre diferențe civilizații, extinderea și internaționalizarea crimeri organizate, traficului de droguri, terorismului, sfidările ecologice. Pentru

Eropa Centrală și de Răsărit, la toate acestea, se adaugă dificultățile transnaționale, care pot afecta - și afecteză - interesul și condițiile lor de securitate, atât pe plan intern, cât și internațional. Succesul cu însușirea reformelor, stabilitatea sau instabilitatea internă, gradul de asigurare a respectivii drepturi omului, atât și cele politice, cât și cele economico-sociale sunt, fiecare în parte, și toate la un loc, relevante pentru securitatea națională și zonă. O astfel de deschidere teoretică în înțelegerea conceptualui de securitate, mergeând de la stat până la individ, permite o abordare cuprinzătoare a condițiilor în care se pun și se caută soluții pentru problemele securității în Europa Centrală și de Răsărit.

În acest context, volumul amintit și dezbaterea studiilor pe care acesta le conține abordează frontal și pe larg aspectele privind structurile europene și euro-atlantice - NATO, Uniunea Europeană și Uniunea Europeană Occidentală, OSCE, în interdependențele, complementaritatea și suprapunerile lor în domeniul securității. Este evidentă tendința tot mai pronunțată ca NATO să devină pivotul oricărei structuri de securitate pe continent și pe arii mai mari, din anumite puncte de vedere chiar în detrimentul rolului care revine ONU, potrivit Cartei, în calitatea acesteia de singură organizație cu vocație universală, răspunzătoare de securitatea internațională și pacea lumii. Tocmai în acest sens, problematica dezbatută la Viena aduce - într-un prim plan de actualitate - a ceea ce pare a se contura ca noi tendințe în gândirea europeană în probleme de securitate.

Astfel, devine din ce în ce mai limpă că decizia NATO de a se extinde către Est nu izvoră, inițial, dintr-o vizionă strategică de durată și cuprinzătoare, ci o ascemenea vizionă se constituie într-un proces început de cățiva ani în urmă și aflat în desfășurare, în funcție de numeroși factori, ei însăși evolutivi. Căștigă teren ideile celor care au susținut și continuă să susțină ideea că respectiva decizie este lipsită de o motivare solidă, dar fiind absența pericolului unei agresiuni din partea Rusiei, în prezent și în viitorul previzibil, că efectele sale posibile, atât cele imediate cât și cele de perspectivă nu au fost căntărite cu luciditate și grija cuvenite. Este clar că extinderea NATO spre Est va avea un caracter limitat și aceasta nu numai și nu în principal în legătură cu cheltuielile suplimentare pe care ea le propune pentru țările Alianței. Discuțiile, atât cele din întâlnirile formale, cât și cele din afara respectivelor întâlniri, au evidențiat că interesul imediat al Germaniei, legat de largirea Alianței, este satisfăcut prin invitația celor trei țări: Polonia, Cehia, Ungaria de a se integra în NATO. Acum acest interes - care căntărește în politica Alianței mai mult decât se recunoaște de obicei - se îndreaptă îndeobște către Țările Baltice, într-un complicat joc politic, menit să mențină sensibilitatea deosebită a Rusiei față de această regiune, jo în care sunt implicate direct și masiv Statele Unite. Cum se va corela acest joc cu interesele întăriri flancului sudic al Alianței, respectiv solicitările altor țări candidate la calitatea de membri NATO: România, Slovenia, Bulgaria etc., o va arăta viitorul apropiat. De aceea, privite din perspectiva unor importante segmente ale comunității științifice internaționale - ceea ce s-a reflectat și la Viena - linile de viitor ale largirii NATO, schițate la Madrid, nu apar atât de leziu și, mai ales, de angajante pentru Alianță cum să putea crede imediat după iulie 1997.

Or, o astfel de largire limitată a NATO are, mai bine zis, va avea, fără îndoială, efecte cu impact major asupra securității Europei Centrale și de Est, și nu numai. Astfel, mai multe studii pregătite pentru volum, inclusiv al subsemnatului, demonstrează că, în povârfă multor declarări linistitoare, largirea NATO trasează noi linii de demarcare în partea centrală și la răsărit a continentului, pentru început între țările invitate să negocieze aderarea în NATO, pe de o parte, și cele neinvitate, pe de altă parte. În dezbatere s-a argumentat că schimbările pe care le cunoaște Alianța Nord-Atlantică, corroborate cu altă evoluție ce au loc în Europa - ar duce, practic, la stergerea multor deosebiri între țările membre ale NATO și celelalte state, deosebiri care ar ajunge atât de subțiri ca o "coală de hârtie". Asemenea puncte de vedere nu au prevalat însă în dezbatere, deși autori lor le vor susține și în volum, aşa cum acesta va fi tipărit; s-a arătat că ele ignoră diferențele de statut dintre statele membre

și astfel nemembri, primele nebeneficind - ele urmărind - de garanție de securitate oferite de apărarea colletivă prevăzută în art. 5 al Tratatului de la Washington și, totodată, asigurând favorabil în care se doboră și se încalcă drepturile în ceea mai importante probleme privind securitatea continentală.

Această poziție privilegiată a membrilor Alianței Nord-Atlantice nu anulăază însă linia de modernizare a Alianței și evoluțiile care se petrec dincolo de limitele geografice ale NATO, deși procese complementare și convergențe. Consider că volumul pregătit la Viena va aduce o contribuție notabilă la dezbaterea științifică a acestor evoluții, a semnificării lor pentru definitivarea structurilor de securitate pe plan general european. Astfel, amplificarea și ramificarea activităților în cadrul Parteneriatului pentru Pace (PpP) dau, pe de o parte, semnificații și finalități noi liniei de angajare a NATO, inclusiv militară, în afara ariei geografice a Alianței, extindere sterei sale de preocupări în direcția managementului crizelor și operațiunilor de menținere și restabilire a păcii. Pe de altă parte, apăr legături noi între țările nemembri și NATO, legături venite din spatele acestei țări către Alianță, în condiții când la activitățile PpP participă zeci de state, cele mai multe dintre acestea neexprimându-și dorință - și nici intenția de vizitor - de a fi primite în Alianță. Astfel de legături permit statelor nemembri să participe, împreună cu organismele NATO, la planificarea acțiunilor comune de menținere a păcii, inclusiv în faimoasa celulă de planificare de la Mons, chiar în structurile de comandă ale unor astfel de acțiuni. În plus, se preconizează constituirea unor structuri de planificare și comandă comune NATO - state nemembri pe o bază regională - de pildă, în Europa de Nord, în zona Mării Baltice.

Desigur, din perspectiva Alianței Nord-Atlantice, proliferarea unor astfel de legături, structuri și acțiuni, semnifică extinderea influenței politice și militare a NATO pe continent, înainte de toate problemele de securitate. Din perspectiva statelor nemembri ale Alianței, participante la PpP, astfel de evoluții însărcină angajarea lor pe o bază strict voluntară în acțiuni și chiar în structuri care contribuie nemijlocit la păcă și securitatea acelor părți ale continentului care nu fac parte din aria propriu-zisă a NATO. Iar o asemenea angajare are loc în cooperare cu singura structură viabilă de securitate în plan european, cel puțin până în prezent, care este Alianța Nord-Atlantică. Într-un asemenea context, s-ar putea asista la o revigorire a tendințelor spre neutralitate, desigur, în condiții când conceptul insuși de neutralitate se schimbă. Astfel, în correlație cu extinderea funcțiilor de diplomație preventivă ale OSCE, cu dezvoltarea relațiilor de bună-vețindă și cooperare, regionale și subregionale, s-ar putea crea condiții în care părțile continentului european din afara NATO să nu mai ajungă în postura de "zone gră". expuse politicii de putere, mai ales de mare putere, că ele să beneficieze de stabilitate și de securitate, fără ca cineva să le acorde garanții formale de securitate. Întrucât telul declarat al extinderii Alianței către Est este tocmai largirea aricii de stabilitate și de securitate, statomirarea unor astfel de forme de conlucrare între Alianță și statele nemembri s-ar putea constitui într-o alternativă sui-generis la expansiunea NATO în alte părți ale continentului. Atari evoluții vor aduce, fără îndoială, elemente fundamentale noi în condiția și configurația de securitate a continentului. În acest sens, studiul semnatărui acestor rânduri va adăuga la conceptul de structuri euro-atlantice, care definește în mod obișnuit NATO, termenul de structuri adiacente Alianței, urmărind să desemneze legăturile etc., care implică atât Alianța, cât și țările nemembri, participante la PpP. Într-o astfel de perspectivă ar putea prinde contur ideile, până acum mai ales declarative, ale unei securități bazate pe cooperare, și nu pe confruntare, ceea ce ar deschide noi orizonturi pentru integrarea într-o arhitectură, deschisă, nediscriminatorie și comună de securitate a tuturor statelor continentului, inclusiv a Rusiei. Asemenea idei nu depășesc, desigur, pentru prezent, studiul de ipoteze de lucru și, eventual, de proiect incipient.

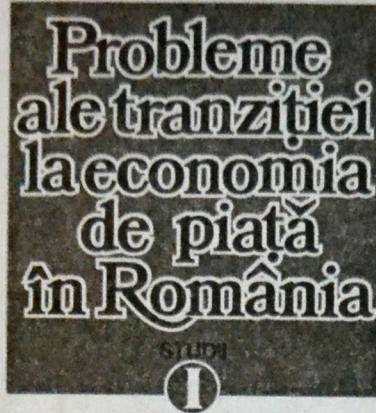
Dar ele sunt idei menite să stimuleze dezbaterea creațoare în materie de securitate europeană. Iar volumul inițiat de Institutul Austriac de Relații Internaționale va contribui, fără îndoială, la promovarea unor astfel de dezbateri.

CARTEA UNIVERSITARĂ LA EDITURA FUNDATIEI

Editura Fundației România de măine

Actuala ediție a *Sociologiei Culturii*, oglindă a unei experiențe proprii îmbogățite a autorului și a unui nou context social-istoric, ce dă expresie liberă exprimării a pluralismului valorilor. Își propune să releve mai pregnanți originalitatea contribuțiilor românești în abordarea sociologică a culturii. În acest sens, autorul a considerat important ca, pe de o parte, să se releve aportul teoretic conceptual al școlilor tradiționale românești de sociologie, care s-au impus prin valoarea lor în cultura europeană și universală, iar, pe de altă parte, să fie duse mai departe modelele sociologice pentru organizarea instituțională a învățământului, științei și culturii în România, rezultate îndeosebi din gândirea sociologică a marilor oameni de știință și patrioți români, precum Spiru Haret, Dumitrie Gusti, Petre Andrei.

Obiectul studiilor înmânuncheate în acest volum îl constituie o mare parte din problemele esențiale, fenomenele și procesele care s-au produs în România de-a lungul primei etape a tranzitiei la economia de piată. Lucrarea a fost prezentată în Academia de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României din cadrul Fundației „România de Mâine”, iar părți din ea au făcut obiectul câtorva reunii științifice organizate din inițiativa conducerii Fundației.

Acad. Ștefan Milcu vorbește cu prilejul lansării unor cărți ale Editurii Fundației „România de Mâine” la Târgul Internațional de Carte din București.

ION TUĐOSESCU

METAFILOSOFIE

Pe lângă obiectivul, asumat, de a expune o problematică actuală cu caracter metafilosofic, preocuparea autorului a fost, mai ales, aceea de a oferi celor ce sunt preocupăți de receptarea și assimilarea ideilor și valorilor fundamentale ale filosofiei, în primul rând studenților, un ghid cu virtuți metodico-didactice în această privință.

ION MIHAIL POPESCU

ISTORIA ȘI SOCIOLOGIA RELIGIILOR

Crestinismul

EDITURA FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

FUNDATIA ROMANIA DE MÂINE
UNIVERSITATEA SPIRU HARET
FACULTATEA DE MANAGEMENT
FINANCIAR - CONTABIL

Prof.dr. Letitia ZAHIU

MANAGEMENT AGRICOL

Editura Fundației România de Mâine
- București 1996 -

Secoul XX a reînnoit interesul față de studiul științific al religiilor. Cercetători din numeroase discipline despre religie au încercat și au izbutit să pună bazele unei științe generale a religiilor, concepând religia ca obiect interdisciplinar al unei științe autonome. Cartea este o contribuție la fundamentarea acestei științe.

Autoarea lucrării insistă, în cele 12 capitole ale cărții, pe abordarea organizării diferitelor tipuri și forme de unități agricole create în procesul de privatizare și restrucțare. Sunt evidențiate noile structuri ale acestui important sector al economiei naționale, precum și ale mecanismelor care asigură utilizarea rațională a resurselor și relansarea producției, astfel încât drumul agriculturii să fie mai scurt și mai eficient.

„ROMÂNIA DE MÂINE”

FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE
UNIVERSITATEA SPIRU HARET
FACULTATEA DE DREPT

Prof.univ.dr. Victor Dan Zălătescu

CURS DE DREPT COMPARAT

GEOGRAFIE JURIDICĂ

EDIȚIA A II-A

Editora Fundației România de Mâine
București 1997

Cea de a doua ediție a cursului semnat de decanul Facultății de Drept a Universității „Spiru Haret” este o pertinentă incursiune în cuprinsul marilor sisteme de drept ce guvernează sistemele juridice ale lumii contemporane. Cititorul are posibilitatea de a cunoaște „in extenso” această „geografie juridică”, ce cuprinde o atență analiză a codurilor, legilor, decretelor, reglementărilor juridice, dar și a modului în care acestea sunt aplicate în practică.

Liviu Franga

POETICA LATINĂ CLASICĂ

Editora Fundației

„România de Mâine”

Cartea se intemeiază pe o analiză minuțioasă, elegant redactată, a textelor latinești. Autorul alcătuiește și un adevarat corpus de texte latine despre poezie, o autentică antologie. El nu se mulțumește să prezinte diversele puncte de vedere ale cercetătorilor moderni, ci le analizează critic, ajungând la opinii originale, de fapt, la un sistem.

Universitatea „Spiru Haret”

TITU GEORGESCU

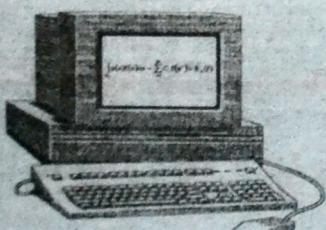
ISTORIA
ROMÂNIILOR

Editora Fundației „România de Mâine”

O sinteză a evoluției multimilenare a societății pe teritoriul patriei noastre, din antichitate și până în fazele formării poporului român, în stătătirea sa medievală, precum și în evurile modern și contemporan. Această sinteză este un îndemn și un apel pentru introducerea unui curs de istorie a românilor în căt mai multe facultăți, pentru ca tinerii absolvenți să posedă cunoștințele de bază ale trecutului propriei țări, imperios necesare în orice domeniu al activității lor.

TIBERIU VLADISLAV

ANALIZA NUMERICĂ
INTRODUCERE ÎN TEORIA
CUBATURILOR NUMERICE

Editora Fundației „România de Mâine”
BUCUREȘTI, 1997

Volumul pune în prim-plan cercetările relative la teoria polinoamelor ortogonale, la care și-au adus o marcantă contribuție o serie de matematicieni români - teorie care a contribuit la dezvoltarea cubaturilor numerice de grad înalt de exactitate. Autorul a acordat o atenție deosebită cubaturilor numerice de tip interpolator, care se pot construi cu ajutorul polinoamelor de interpolare. Lucrarea are la bază o remarcabilă teză de doctorat susținută de autor cu unsprezece ani în urmă, în cadrul Facultății de Matematică și Informatică a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Aspecte din tipografia Fundației „România de Mâine” unde sunt tipărite toate lucrările editurii și revista „Opinia națională”.

Performanța este esența managementului de calitate

„Nu este încă târziu pentru a se acorda un credit mai mare managerilor români, o motivare mai solidă pentru performanța activității lor, pentru alegerea definitivă a selecției pe criteriul competenței profesionale, nemaiacordându-se nici o jansă amatorismului, diletantismului atât de pagubitor.”

Nevoia unui management performant, care să se implice efectiv în proiectarea și realizarea reformei economice în plan microeconomic - atât de mult amintită - este acum mai acută ca oricând. De aici poate și decizia guvernului de a modifica și completa Legea nr. 66/1993 privind Contractul de management, prin-o Ordonanță de urgență care vizează societățile comerciale cu capital majoritar de stat, precum și pe cele ce vor rezulta din restrucțuirea regilor autonome. Deci, mai mult decât oportună. Dar, opinioarele față de noile reglementări sunt din start foarte controverse, societățile se fi excesiv de restrictive, un adevarat atentat la eficiența actualui de conducere.

Domnule profesor, au așteptat, oare, prea mult managerii români de la această Ordonanță? Ce se căstigă, de fapt, prin modificările propuse sub aspectul întăririi autorității managerilor în peisajul abrupt, imprevizibil al tranzitiei românești la economia de piață, sporirii performanței lor profesionale?

- Firește, au așteptat să iasă, în sfârșit, din această stare de culpabilizare generală a managerilor pentru toate evoluțiile negative din economia națională, pentru toate blocajele trecute, prezente și viitoare ale reformei, aruncându-se asupra tuturor așa-numita neputință managerială. Nemic mai fals. Indiscutabil, există și manageri neprincipali, ezitanți, dar nu se poate pune la nesfârșit, pe umerii tuturor lipsa de performanță a managementului românesc care, să simă drepti, are mult mai multe cauze și mult mai serioase. Apoi, cred că n-au exagerat prea mult, așteptând ca noua reglementare să sporească consistent gradul de autoritate, să accelereze procesul de descentralizare reală a actualui de conducere. Parcurgând însă prevederile Ordonanței de urgență, constată că, de fapt, continuăm să pendulăm între dorința de descentralizare și dorința de a dirija, controla. Paradoxal, nu? Noua Ordonanță este restrictivă în sensul că, devenind membru în Consiliul de Administrație, fară drept de vot, fără indemnizație, managerul pierde mult din bruma de autoritate pe care a avut-o. În plus, în numele „fluidizării activității și diminuării burocratiei”, el poate fi lăsat transformat într-un simplu executant căruia îl se cere să prezinte lunar rapoarte și fel de fel de situații statistice Consiliului de Administrație. Cât de autonom poate fi un manager care trebuie să aștepte să se intru-nească Consiliul de Administrație pentru a aproba o decizie sau alta. Și totuși îtem că burocracia se va instala și mai durabil în actualul conducerii. Am senzatia că această prevedere a fost inspirată, preluată chiar, dar numai parțial, din modelele de

- Convoare cu prof.univ.dr.Mihai DUMITRESCU, director general al Institutului Român de Management, șeful catedrei de management de la Facultatea de Management Financiar-Contabil, Universitatea „Spiru Haret” -

guvernare corporatistă care funcționează în Franță și în SUA, fiind bazate pe un consiliu de administrație puternic, al cărui președinte este și director general al societății sau firmei respective. Or, la noi, constituirea Consiliului de Administrație cu un director general care devine un membru oarecare al său, subordonat acestuia, reprezentă un experiment derisoriu, cam hibridat.

Cum credeți că se vor putea implica managerii nostri în elaborarea strategiilor de reformă când, practic, această atribuție - prin excelență managerială - a fost conferită acum Consiliului de Administrație? Mai mult, este abandonat, negat, paradoxal, dreptul de a se ocupa de gestiunea întreprinderilor, prevăzută în Legea 66/1993.

- Nu mi se pare deloc inspirat acest transfer labil de atribuții. Am impresia că s-a supraestimat Consiliul de Administrație, deși se știe că, din nefericire, în cele mai multe cazuri sunt formate din oameni cu o pregătire tehnică, economică, managerială mai mult decât modestă. Amatori și diletanți s-au găsit oriunde și oricând. Așa că este puțin probabil ca actual de conducere să devină performant, în condițiile în care consiliile de administrație iau decizii exclusiv pe baza raportelor lunare prezentate de manager. Și dacă se dorește mai mult profesionalism în domeniul managementului atunci este de neîntelește de ce îl se luă managerului dreptul de a se ocupa de gestiunea întreprinderii, de a concepe și aplica strategia firmei, meninându-i-se, totuși, răspunderea față de performanța activității, de profitabilitatea ei. Cred că acestea sunt precauții absolut inutile, generate de echipa de insukses, de eșec. Dar nu este încă târziu pentru a se acorda managerilor români un credit mai mare, o motivare solidă performanței lor profesionale, selecția făcându-se exclusiv după criteriul competenței profesionale, nemaiacordându-se nici o jansă amatorismului, diletantismului.

Nu vă pare ciudat faptul că Ordonanța de urgență nu modifică controversa art.13, al.4 al Legii 66/1993, după care obiectivele și strategiile sunt proiectate cu „consultarea” ministerelor de resort? Este acesta un reflex dirijist, o expresie a menținerii sub o formulă eufemistică a conducerii de la centru?

- Vedeti, în opinia mea, ministerelor au prin definiție un rol strategic. Și drama nu constă în menținerea acestor atribuții, ci în faptul că implicăndu-se în prea mare măsură în emiterea a tot felul de instrucțiuni, circulări, avize, norme metodologice, le rămâne puțin timp pentru a stabili liniile strategice, opțiunile prioritare de dezvoltare a ramurii, ritmuri, proporții, eventual. Deci reglementările legislative ar trebui să devină atât de clare, de riguroase, încât să nu mai fie nevoie apoi de atâtace acte normative, metodologii pentru aplicarea lor. În acest fel, ar dispărea și situația în care dintr-o 100 de legi, să zicem, la 90 dintre ele există în text o trimitere prin care se specifică - aplicarea legii se va face numai pe baza instrucțiunilor Ministerului de Finanțe, sau al Ministerului Muncii și Protecției Sociale etc. Ceea ce ingustează teribil aria autonomiei, îngădind orice brumă de inițiativă managerială.

Apropo de selecție. Se spune că la circa 80 la sută din concursurile de management desfășurate în ultimii ani în baza Legii 66/1993 s-a prezentat căte un singur candidat. Că din această afirmație este adevărat și că legendă, și ce implicării ar avea pentru credibilitatea managerilor, în condițiile când și consiliile de administrație sunt atât de eterogene și de vulnerabile din punct de vedere profesional?

- O estimare care nu se află prea departe de adevăr. Există și explicații - unele de circumstanță, altele mai profunde. De regulă, s-au prezentat cei care au condus întreprinderile, pentru că au avut mai mult curaj, asumându-și riscul conducerii activității pe timp de criză. Au cunoscut mai bine mecanismele economice. Și apoi, nimeni nu a avut grija să-și construiască acele planuri de carieră pentru salariații cu funcții mai importante, să-i pregătescă ca oricând să poată deveni potențiali manageri. Sunt partizanul mobilității oamenilor de decizie. Încremenirea 10 ani într-o funcție, ca să mă exprim așa, nu-i benefică pentru nimeni. E adevarat că, deocamdată, nu avem un sistem normal de mișcare al oamenilor de conducere. De aceea poate, la noi, este o adevarată tragedie schimbarea unui director. Ea este sinonim cu un pagubitor abandon. Omul este total izolat, chiar dacă a fost cinstiț, nu s-a ocupat de matrapazlăciuri. Este o stare psihică ucigașă. Nicăieri în lume nu se aplică un asemenea tratament, ca să nu mai amintesc de situațiile conflictuale care apar în întreprinderi și, în care, cei mai contestați sunt directorii, managerii. Reacțiile salariaților, sindicaliștilor față de manageri în momente de tensiune

fiind de-a dreptul barbare, fiind sechestrări, izolări, umiliiri. Dimensiunea umană a managementului în aceste condiții este mai mult declarativă decât preoccupantă.

Nici ideea de protecție a managerului nu este prea mult agreată, sprijinită în noile reglementări.

- Implicarea serioasă în relansarea și restrukturarea societăților comerciale comportă riscuri și determină nemulțumiri. Și atunci când lucrurile nu merg pe fâsăgău normal, managerul dispără pur și simplu. Vechea lege garanta, ce-i drept, locul de muncă al managerului pe o perioadă de cel puțin 6 luni. Ordonanța de urgență precizează însă că acesta poate fi înlocuit în funcție de disponibilitate de posturi corespunzătoare. Dar aceste situații sunt generate și de faptul că la noi, de prea multă vreme se face confuzie între management și politică. O serie de oameni urcând rapid pe scară politică, au intrat și în conducerea unor organisme economice importante, unor firme și societăți, ceea ce a creat falsă impresie că poziția politică atrage aproape automat și competența profesională managerială. Mare eroare! Unii dintre aceștia n-au mai

lucrat niciodată în economie, n-au fost într-o întreprindere nici măcar din curiozitate. Totuși, managementul este știință, presupune rigoros și o solidă cultură economică și trebuie tratat ca o resursă umană a dezvoltării, protejată ca stare.

Domnule profesor, încheiere, îndrăgostesc să vă pun o întrebare care ar putea fi mai delicată, dacă nu chiar incomodă. Institutul cel mai autorizat în domeniul managementului a fost consultat, implicat în vre-un fel în elaborarea noilor reglementări?

- Regret că nu vă pot da un răspuns afirmativ. Oferta noastră a existat, dar nu s-a făcut nici un gest pentru valorificarea acesteia. Și n-am ezitat să revenim, fără nici o jansă. S-a istorit un plus de contribuție profesională. În ciuda sentimentului de frustrare, rămăنم deschiși, cum s-ar spune, înțelegând că se mai lucrează încă la perfecționarea noilor modificări și completări ale Contractului de management.

Ar fi un semnal pozitiv și pentru capacitatea de reacție față de unele observații atât de pertinente. Vă mulțumim.

Adela DEAC

TEMPUS-PHARE

În 1991, la Programul TEMPUS-PHARE participă 46 de instituții de învățământ superior din țara noastră. Ele au beneficiat de finanțarea a 184 proiecte europene comune, 86 de proiecte de măsuri complementare și 1039 burse de mobilitate academică pentru studenți și profesori. Bugetul aflat la dispoziția lor a fost de 87,29 milioane ECU. Datorită TEMPUS au fost posibile, între altele, creaarea și dezvoltarea colegiilor universitare, introducerea cursurilor de master, dezvoltarea managementului universitar... Importante sunt și cooperările dintre 19 universități și 70 întreprinderi pentru formarea continuă a specialiștilor în inginerie asistată pe calculator, management și finanțarea unităților economice, electronică de putere, tehnologii informaționale și tehnologii agricole avansate.

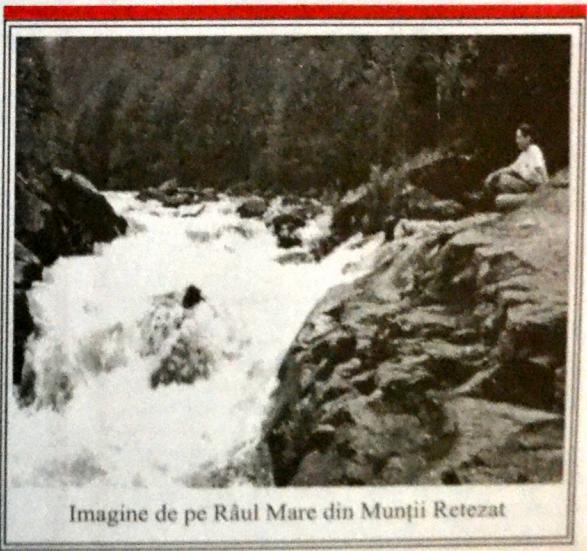
Meritoriu este și efortul de creare a noi specializări profesionale inexistente la noi: inginer și fizician medical, technician superior audiolog. Specialiști avem, dar aceste profesii nu sunt, încă, recunoscute și validate în țara noastră, iar riscul este ca specialiștii formați, în

domeniile respective, să șomeze sau, mai grav, să emigreze.

Recent, Consiliul de Miniștri al Uniunii Europene a aprobat noi fonduri pentru continuarea proiectului TEMPUS până în anul 2000. Din acest an, România va participa și la programele SOCRATES și LEONARDO destinate dezvoltării reformei învățământului superior și susținerii integrării europene.

Cu toate că Legea învățământului - care recunoaște învățământul particular și îl acordă atenția cuvenită pe parcursul a 15 articole - nu prevede nici o restricție pentru antrenarea celor mai buni studenți de la universitățile particulare autorizate sau acreditate, și care au o intensă activitate de cercetare, nimeni nu s-a gândit să-i coopteze, pe bază de selecție, și pe cei mai valorosi dintre ei în aceste programe. Și cum principiul ce nu este prevăzut (în lege) este permisiv, considerăm sugestia făcută, urmând ca cei cu puteri decizionale să se pronunțe în consecință. Și acești tineri, tot în această țară vor lucra, chiar dacă au învățat pe banii lor.

A. G.

Imagine de pe Râul Mare din Munții Retezat

SĂRĀCIA NAŞTE ANALFABETI

Cartea albă a învățământului „omor” un fenomen care tinde să ia proporții analfabetismului. Ceea ce recunoaște, și este bine, este că democrația ultimilor sapte ani a... slung din bâncile școlilor aproape un milion de elevi. Majoritatea au abandonat școala. Alții, pur și simplu, nu i-au trecut pragul.

După opinia noastră, două ar fi cauzele sărăciai individuală și sărăciai națională. Prima, afectează nivelul de trai al fiecărei familii, îl limitează puterea de cumpărare. De la rezistențele și manualele școlare, îmbrăcăminte și până la hrană de toate zilele. Ea este determinată și se corelează, deopotrivă, cu cea națională. Absența unor programe clare de dezvoltare economică - concomitent pe termen scurt, mediu și lung - , fac imposibilă formarea cadrelor pentru domeniile de care avem nevoie. Punctual, reconversia socială încearcă să ofere câteva palide soluții. Dar nu este suficient pentru că școala are nevoie de o perspectivă clară, ea fiind segmentul „economic” cu cel mai îndelungat ciclu de producție. Între opt și doisprezece ani. Or, perspectivele lipsesc. De săptăi ani. și nici acum nu sunt semne de trezire.

Ambele sărăcii afectează deopotrivă școala, dascălii ei și familiile copiilor. Cu toate că ameliorarea lor este reclamată cu insistență, cu toate că învățământul este declarat „prioritate națională”, demersurile concrete, de fond, întârziază să apară. Uneori ele sunt înlocuite cu paleative.

Referitor la ponderea tot mai alarmantă a pierderilor școlare, „de cinci la sută”, cum subliniază și ministrul educației naționale Virgil Petrescu, autorul „Cărții albe” notează îniniștor: „Deși se constată o scădere continuă a populației solare, ponderea acesteia se menține la nivelul de cca. 20% (cu cinci procente mai mic față de anul 1989 - n.n.), nivel ridicat față de alte țări europene”. Și nu știu dacă pentru a ne mărguiri mândria națională - puțin cam mototolă acum de măsurile pripite ale Ordonației ce vizează învățământul -, autorii dau câteva exemple: Italia - 16,6%, Franța - 16,9%, Ungaria - 17,1%...

Ar fi nu doar fals, ci și dăunător ca cineva, mai ales din sfera Puterii, ar pleca îniniștor urechea la altfel de cifre. Pentru că ar fi o gravă greșeală să te compari cu cineva mai slab decât tine, mai ales când nu puțini din

aceștia au pretenția de a-și da lecții despre cum trebuie să te gospodărești în propria casă.

„Populația tăcută” a României este de aproape 800 000 persoane

Elegant sună definiția dată de organismele internaționale analfabetelor: **populație tăcută**. Terra se „măndrește” la această dată cu un miliard de... tăcuți. Dintre aceștia, 788 000 ne aparțin. Dar lucrurile nu se opresc aici... „Bulgările de zăpadă” abia începe să se rostogolească. Pentru că absența procentului de 5% din bâncile școlii, adică aproape un milion de elevi, va fi regăsită - și asta nu este mult timp - în ipostaza nefericită a analfabetilor. Dar despre ei, „Cartea albă” (?) a învățământului păstrează o discreție totală.

Un pertinent studiu al Institutului de Științe ale Educației, semnat de cercetătorul Florentina Anghel, pornind de la datele furnizate de recensământul din '92, evidențiază că astăzi, în România, sunt aproape 800.000

analfabeti de bătrâni. Adică persoane care nu au trecut de pragul unei săli de clasă. Datele concordă cu cele oferite de Comisia Națională de Statistică. Avem, deci, un analfabet la 25 de persoane.

Cei mai tăcuți sunt tinerii

Ca peste tot în lume, pondera cea mai mare, peste 75%, o dețin femeile și cei din grupa persoanelor trecute de 65 de ani. Vârstă cea mai periculoasă, privită prin prismă integrării sociale, este cea a persoanelor situate sub 34 de ani. În acest eșantion, cei mai numeroși „tăcuți” sunt tinerii între 13 și 19 ani și care reprezintă 3% din totalul populației analfabete de peste 12 ani.

Cum spuneam la început, un prim pas spre „lăcarea deplină” îl constituie abandonul școlar. Iată o recunoaștere oficială. În Raportul asupra stării învățământului prezentat de fostul ministru al școalor se spune limpede: „Paralel cu neparticiparea la actul de instruire organizată, în procent de 9,38% a copiilor din învățământul obligatoriu, ne confruntăm și cu abandonul școlar”.

Față de cei 3.611.273 elevi înscriși la începutul precedentului an școlar, după numai un trimestru „lipseau” din bânci aproape 70.000 elevi. Tot în amintitul Raport se mai recunoaște că fiecare promoție oferă în jur de 26.000

pierderi școlare, dar și că în „stăriile perspicace” de pînă la 53 ani, există 138.000 de neglijatori de carte din care aproape trei sferturi sunt în vîrstă de pînă la 15 ani. Calea cu cel mai mulțumitor! Raportul evidențiază și cauzele abandonului: creșterea aberanță a cheltuielilor pentru rezidențe, îmbrăcăminte, soldarea motivata pentru învățătură. În favoarea unui căsător rapid, mizerarea copiilor (la seara) că forță de muncă în familie, absența posibilităților de repartizare într-un loc de muncă.

Desi, cauzele se cunosc. Ar fi fost suficien ca actualul guvernămînță, care nu critică - uneori pe drept - nemplinirea predecesorilor, să îl elibere prin măsuri cumpărînte lucrurile. Lăsă de valoare schimbările (sau schimbările) au uitat că, totuși, sintagma „învățământul este o prioritate națională”, nu este nicidcum o lozincă electorală.

Sigur, Comisia 608 prin care se acordă 608 miliarde lei sub formă de ajutoare materiale pentru a-i aduce în bânci pe cei sărmani este un pas. Unul mic și care, la prima vedere, poate apărea ca o pomâncă socială pentru copiii nevoiași. Ca lucrurile să nu lase acest gust amar, este nevoie de intervenții ferme la nivel național. Sunt necesare programe clare și mai ales eficiente pentru stoparea sărăciei, implicit a avalanșei analfabetismului. Altfel ne părăște, Doamne ferește, o nouă campanie de alfabetizare.

Aurel GHIMPU

CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI LA CIVILIZAȚIA EUROPEANĂ

(Continuare din pag. 1)

Spațiul pe care-l locuiește să a imprimat în fizica poporului român, deschis valorilor din alte părți, pe care le-a integrat organic fondul său ancestral, creând o sinteză culturală impresionantă prin vigoarea și originalitatea ei.

Reputatul istoric de la Chișinău ANDREI EȘANU* a adăugat, nu de mult, opera sa științifică un Manual pentru învățământul superior cu titlu: **Cultură și civilizație medievală românească. Din evul mediu timpuriu până în secolul XVII**. (Editura ARC, Chișinău, 1996, p.272).

Manualul întocmit de Andrei Eșanu se dorește a fi o încercare de prezenteră a culturii medievale românești „ca parte componentă a culturii și civilizației europene”. „Numai prin cunoașterea multilaterală a culturii noastre - afirmă autorul - vom putea merge spre cunoașterea întregii culturi mondiale. Numai cunoscând particularitățile și valorile culturii proprii vom putea aprecia locul și importanța culturii noastre în spectrul de culturi ale popoarelor lumii”.

Inerțiașul studios li sunt înfățișate rezultatele investigațiilor științifice privind geneza și dezvoltarea culturii și civilizației românești pînă în secolul al XVII-lea în diverse forme de manifestare, cum ar fi „cultura populară orală, spiritualitatea și religie, cultura artistică, cultura scrisă, tradiția istorică, mentalitatea etc., precum și cele mai reprezentative fenomene și personalități ale culturii românești din secolele XV-XVII”. Toate acestea sunt urmărite pe cătă posibil în cadrul larg european și prin prisma impactului factorului extern, nu rareori dăunător, asupra dezvoltării societății românești. „În cadrul hotărârilor existente care să-și mențină pe parcursul a mai multe sute de ani,

literatura (religioasă, laică, juridică), cărtile populare de înțelegere, artele, aspecte ale Renașterii și Umanismului, care - în cazul țării Românești și Moldovei - sunt legate „de unele pătrui mai luminate ale boierimii”, care au învățat în școli străine. „Considerăm - scrie Andrei Eșanu - drept manifestări, fenomene culturale de tip renascentist și umanist în cele două țări românești de la sud și est de Carpați trecerea și biruința definitivă a scrierilor în limba română, elaborarea unor opere cărturărești de înaltă cultură și înțuită științifică (Cronicile lui Gr. Ureche, M. Costin, C. Cantacuzino s.a.), manifestarea unor personalități de mare cultură ecclaziastică și laică (mitropolitii Varlaam, Petru Movilă, Dosoftei, Antim Ivireanu, Eustach Logofăt, N. Milescu Spătarul s.a.), activitatea unor boieri și domni luminati (Luca Stroici, Nestor Ureche, Vasile Lupu, Matei Basarab s.a.), efectuarea unor masive traduceri de lucrări de largă circulație, cum ar fi asemenea opere ecclaziastice și laice ca **Biblia**, romane populare, cronoografie s.a., tipărirea și răspândirea în proporții mult

mai mari a cărții tipărite, dintre care mult mai multe în limba populară vorbită, întemeierea unor școli de nivel superior asemănătoare cu cele din Europa, intensificarea schimbului de valori culturale între cele trei țări românești și a acestora din urmă cu alte areale culturale europene”.

Capitolul al IV-lea al lucrării elaburate de Andrei Eșanu cuprinde medaloane ale unor **Mari personalități în cultura românească din secolele XIV-XVII**. Este vorba de Nicodim de la Tismana, Grigore Tamblac, Gavriil Uriac, Chiprian de la Visnevit, Nicolae Olahus, Johannes Honterus, Diaconul Coresi, Eftimie de la Câpriana, mitropolitii Anastasie Crimca, Petru Movilă, Varlaam, Dosoftei, Episcopul Mitrofan, ilustru cărturar Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Milescu Spătarul, stolnicul Constantin Cantacuzino.

În încheierea lucrării este sugerată dată a **Bibliografie**, sistematic prezentată, care dă măsura spiritului critic manifestat de Andrei Eșanu în indicarea lucrărilor ce fac autoritate în materie și este întocmit un **Indice ge-**

Mănăstirea Snagov

neral, expresie și acesta al griji autorului pentru modernizarea demersului său științific.

Lucrarea lui Andrei Eșanu **Cultură și civilizație medievală românească** se recomandă ca un valoros instrument de lucru pentru studenți și le face cunoscut acestora numele unuia dintre cei mai distinși istorici contemporani din Republica Moldova.

* Născut în 1948 în satul Sculeni (comuna Ungheni), Andrei Eșanu este doctor în istorie, membru corespondent al Academiei de Științe a Republicii Moldova. Autor a peste 100 de lucrări științifice, consacrate unor probleme de istorie a culturii medievale românești și aspectelor de la medieval la modern. Andrei Eșanu a fost distins în 1994 cu Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul științelor, și în 1995, Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Republicii Moldova, este decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” (1996).

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

A.D. XENOPOL

**FILOSOF
AL
ISTORIEI**

Prof.univ.dr. Ion FLOREA

Contemporan cu Eminescu, dar supersaiquindă-i, A.D.Xenopol definește două priorități majore indiscutabile în cultura română: a) A realizat cea dință sinteză unitară a istoriei naționale (sub titlul *Istoria românilor din Dacia Traiană*), apărută în cinci volume la sfârșitul secolului trecut; b) În 1899 publică *Principii fundamentale ale istoriei*, prima lucrare românească încheiată și de proporții de filosofie a istoriei. Prima l-a făcut celebră pe plan național, iar cea de a doua pe plan european, fiind tipărită și în limba franceză. Postumul său rămâne încă datoare față de moștenirea lui A.D.Xenopol. Dacă opera sa istorică a fost reeditată, cea de teorie a istoriei n-a mai fost publicată integral. Dar fiind că peste doi ani se vor împlini o sută de ani de la apariția *Principiilor fundamentale ale istoriei*, în conformitate cu vocația sa culturală, Fundația „România de Mâine” ar putea lău inițiativa republicării ei în forma ultimă editată de Xenopol sub titlul *Teoria istoriei*. Pentru că, mai cu seamă grație acestei opere, care l-a făcut cunoscut în lume, numele lui Xenopol stă la loc de cîntre în mai toate dicționarele străine de filosofie, alături de marii gânditori ai lumii, contribuind să în acest plan fiind încă apreciat pentru valoarea ei universală.

A.D.Xenopol, care obținuse doctoratul în filosofie în Germania, a ajuns că se poate de firește la dezvoltările sale mai târzii de filosofie și istorie, mai ales după decenii de cercetare istorică și de scriere a istoriei poporului său. Predispozițiile lui Xenopol spre meditație asupra fundamentelor istoriei s-au manifestat de timpuriu, chiar din adolescență, când fiind abia în clasa V-a a prezentat într-o societate de elevi o comunicare „Asupra importanței și utilității istoriei”, în care, încă de atunci, punea întrebări asupra rosturilor acestei discipline, ce l-au urmărit toată viața și și-a găsit la bâtrânețe răspunsuri practice, dar și teoretice sau mai precis metaistorice, filosofice, mai largi și aprofundate. Opera sa de o viață-prima sinteză integrală a istoriei poporului român - l-a pus de fapt în situația, cum avea să afirme mai târziu, „să realizeze în mod concret neconștiunii ceea ce mai târziu reflectă și cugetarea adusă la înflorire în mintea mea”. Ca o incununare a creației sale istorice, teoria istoriei își avea rădăcinile la Xenopol în „instinctul sănătos” care-l călăuzise „în expunerea faptelor trecutului românesc și teoria istoriei aștepta să iasă la lumină cum aștepta floarea să iasă din plantă la vremea ei”. A.D.Xenopol mai mărturiscea în acest sens că, după ce a terminat ultimul volum al sintezei sale, și-a pus火nec întrebarea: „Bine, am scris istoria românilor, dar în fond ce-am făcut?... și din acasă nu înțebepă chinuțoare... se născ frântări de gânduri asupra naturii istoriei”, adică lucrarea *Les principes fondamentaux de l'histoire*. Ea s-a bucurat de o cîldurășă primire în multe ţări europene unde era în curs o scută dezbatere a unei asemenea problematici de filosofie a istoriei. Neokantienii Rickert și Windelband vedea în filosofia istoriei un teren de reinvigoreștere a filosofiei în genere, iar Dilthey considera și el, în epoca respectivă, că intenționarea istorică este o cale de rezolvare a crizelor în care intrase filosofia. În raport cu alii filosofii ai istoriei din acea vreme, Xenopol avea marile avantaj că opera sa în acest domeniu venea din partea unui mare și recunoscut istoric pe plan național, cunoscut apoi și în Europa prin traducerile scrierilor sale istorice, ca și prin studiile publicate în reviste străine de specialitate. Acea se explica și atât făcării lui Xenopol de teoria istorică, preșingură statutarie de către o bucurare de atunci înzestrată neavută înainte. Această importantă atenuă însă, totuși, pe Xenopol de tentație

reducționismului de orice fel, precum era apriorismul neokantian în interpretarea istoriei sau reducerea filosofiei istoriei doar la latura epistemologiei cunoștinței istorice, ca în cazul lui Dilthey și a adeptilor săi. Lucrarea lui A.D.Xenopol se prezintă astfel ca un sistem filosofic complex, care era, în același timp, și ontologie istorică și teorie a acestui gen de cunoștință care este istoria, dar și metodologie și axiologie a domeniului respectiv. Astfel, un capitol esențial al teoriei istoriei, elaborat de Xenopol, îl constituie studiul **factorilor istoriei**, începând cu mediul și continuând cu rasa, caracterul național, rolul „oamenilor mari” în istorie, al imitației și încheind cu impactul factorilor conștienți și inconștienți în mișcarea istorică.

În elaborarea concepției sale asupra istoriei, Xenopol pleacă de la distincția dintre **faptele coexistente**, care se raportează la spațiu și **faptele de succesiune**, care se dezvoltă în timp, distincție pe care el o consideră **piața unghiulară a teoriei sale**. Faptele coexistente se repetă, fără a se schimba și constituie obiectul de studiu al **științelor teoretice**, iar faptele de succesiune se schimbă permanent, dar nu se repetă și ele dă specificul **științelor istorice**. În cazul faptelor de coexistență, sursele timpului nu modifică fenomenele, în vreme ce în faptele de succesiune timpul intervine ca un element modifier esențial. Deși distincția amintită determină deosebirea dintre **științele teoretice** și **științele istorice**, între cele două genuri de fapte nu există, după Xenopol, un zid despărțitor. Faptele de coexistență repetându-se, se pot transforma plină la urmă în fapte de succesiune, precum revărsările reluate ale unui fluviu sau năstere în final delteil sale, care-i o nouă formă geologică și geografică. Tot astfel, noile specii de plante sau animale își datorășă apariția unor fapte de repetiție la care sunt expuse ființele vie. Din acest unghi, A.D.Xenopol socotește că **științele istorice se referă și la fenomenele materiale** (geologia, paleontologia, istoria speciilor) și la cele spirituale, după cum fapte de repetiție aveau și în domeniul spiritului și deci și **științe teoretice** (psihologia, logica, știința politică, juridică etc.), nu numai în cînd material. Vorbind de istorie, Xenopol nu a considerat și **știință particulară** oarecare, precum fizica sau chimia sau psihologia, ci „un mod de concepție a lumii, modul succesiunii, în opozition cu modul coexistent”. Istoria se înțelegea astfel ca fenomenul „care nu-i ceea ce sunt prin cîndul timpului” și se referă și la societate și la natură și la apăr și la lumina materială. Totuși pentru că se ocupă cu fapte de succesiune,

apriorismului rickertian, el concepând istoria și serile istorice ca „rezultatul firește al înălțării lor”, unite prin legătura causală inherentă. Seria istorică se ordonează astfel, în viziunea lui Xenopol, conform unui criteriu obiectiv imanent acestora, cel al causalității. Ca istoric, Xenopol se situa pe poziția unui realism epistemologic, respingând apriorismul și alte forme de idealism. Astfel, el se opunea ideii că „subiectul cugători hotărășă ce este însemnat și ce nu e”, inclusiv prin valori, precum afirmă neokantienii Școlii de la Baden. Calea istoricului de a cădea de subiectivism este, după Xenopol, de a se abține „de la orice apreciere și a se mărgini la stabilirea faptelor, potrivit realității și la arătarea cauzelor lor”.

Istoria fiecărui popor reprezintă, în principalele sale capitoile, o sumă de seri istorice, care definesc etape și direcții de dezvoltare istorică. „Toată istoria românilor, subliniază în acest sens Xenopol, nu este decât o înmînăchere de seri istorice, care se jin una de alta, se prefac una în alta, se înrăușesc mutual, se combat sau se sprijinesc între ele”. Teoria istorie a lui A.D.Xenopol, publicată într-o limbă română prea arhaică pentru sfârșitul de secol XIX și începutul

veacului nostru, după ce Eminescu înfăuci limba națională, ne dezvoltă un sistem de gândire închegat și extrem de bogat, care-i recomandă dialog în filosofia vremii lui, multe distanțe analizele săte anticipate idei ce vor fi dezvoltate mai tîrziu de orientații filosofice, istorice și metodologice, precum existentialismul, structuralismul, chiar și psihanaliza “ și ceea ce „noli istorii”, dezvoltată de Scolă Ananiei din Franță.

Fini primul gânditor din tara noastră care s-a impus în filosofia universală, A.D.Xenopol „stabiliește contactul indisutabil între filosofia română și ceeastrănd”, cum spunea Nicolae Bagdasar. Xenopol a făcut cunoșute, ca puțini alții, România și istoria ei în lume, lucru prin cultură pentru afirmarea naționalii române, a cărei intregire în granitul ei firești, în care a crescut toată viața, a apucat să-o vadă cu ochii în ultimii ani ai vieții.

x) În martie 1907, A.D.Xenopol susține la Academia Română comunicarea **Neconstituționalul în istorie**, care prin ideile sale ar merită o analiză aparte pentru anticipațiile în psihanaliză.

VALORILE NAȚIONALE, NU LA COLȚ, CI LA RAMPĂ!

Prof.univ.dr. Ion DODU-BĂLAN

Din noianul de emisiuni dialogate din programele diverselor televiziuni, în care se vorbește vorbe, se iau interviuri, nu pentru a afla gândurile personalității interviewate, ci pentru ca redactorul să se lustruiască pe sine, cu o înfrâzneală care frizează obrăznicia și jignește telespectatorii, din puțaderia de discuții, când de o gravitate penibilă de scorțoasă și găunoasă, când de o superficialitate cinică, suficiență și arroganță fără nici un motiv, iată reținem cu bucurie și încântare emisiunea de la Tele 7 abc, realizată de regizorul **Cornel Todea**, cu invitată sa, regizoarea, scriitoarea, omul de gust, de opinie și aleasă cultură **Sorana Coroamă-Stanca**.

Un concept metodologic fundamental, dezvoltat de A.D.Xenopol, este cel de **serie istorică**, care se constituie pornind de la modul cum se înălță în timp faptele istorice. Serile istorice sunt forma regularității în istorie, unordonării faptelor istorice pe firul timpului și al causalității. Ele sunt caracterizate de Xenopol ca un fel de „generalități limitate în spațiu și timp”, care ne dezvoltă **direcția** spre care acestea evoluează. Serile istorice ca forme ale regularității în istorie au totuși un caracter unic la nivelul întregului de fapte componente. Acestea sunt mereu altfel în succesiunea lor serială, ele sunt imprevizibile; nu însă și direcția devinării lor, evoluția seriei istorice ca totalitate. Dimpotrivă, legile faptelor de coexistență, repetabile, fac previsibile înseși aceste fapte individuale. Prin conceptual său de serie istorică, Xenopol credea că a rezolvat antinomia pe care neokantienii o stabileau între istorie și științele teoretice, ultimele ajungând la legi, iar cea dință având ca tel cunoșterea individualului. Dar Xenopol a identificat generalul (ce-i drept limitat) seriei istorice cu întregul, seria fiind un tot al unor fapte legate în succesiunea lor. Dar prin aceasta seria nu reprezintă un general, care ar presupune repetabilitatea, ceea ce nu-i nicidecum cazul faptelor succeseive ale seriei ca întreg.

Xenopol a încercat să definească caracterul **științific apără** al istoriei prin stabilirea cauzelor care leagă faptele succeseive din interiorul serilor istorice. Neokantienii Rickert vedea în **valori** factorul de organizare și selectare al faptelor istorice. Un asemenea criteriu îi se părea lui Xenopol mult pre omeneșc și subiectiv și nu putea conduce deci istoria în postura de cunoștere. Xenopol se opunea, totodată,

evocare a unei lumi plină de contradicții și a unei vrăste încărcată de poezie, chiar dacă și fulgerată de accente foarte dramatice.

Prin harul narrativ al Soranei Coroamă-Stanca, telespectatorii au descoperit o exemplară familie de intelectuali moldoveni, un actor și scriitor remarcabil, Dominic Stanca, soțul interviewatei, pe care o soartă mașteră, l-a răpit prea devreme dintre noi, tocmai când înzestrările lui puteau să ne dea atâțea roade.

În emisiunea la care ne referim au vibrat sentimente înalte, gânduri profunde despre soarta neamului și a culturii românești, despre responsabilitatea omului politic, despre asanarea morală a societății, a vieții intelectuale, despre funcția culturii și, în special, a teatrului în lumea de azi, despre nevoia imperioasă de a se restabili ierarhia de valori bulversată de patimi meschine și interes politicaniste. O mare intelectuală, care gândește profund, nuanțat și responsabil, un om de artă străin de turnul de fildeș, un artist cetățean, cu o existență zburciumată, lovită amarnic de sechetele stalinismului.

Între atâțea acuze și încrâncenări

intolerante, între atâțea clounerii,

bufonierii și cinismele ieftine care tratează bășcălios chiar destinul

acestui neam, iată o emisiune

destinsă, gravă, profund omenească,

în stare să realizeze o radiografie

a unei societăți cu umbre și lumini

pe suflet, cu înălțări prin știință și

cultură, cu căderi în abisurile unui

crimă.

Între atâțea acuze și încrâncenări

intolerante, între atâțea clounerii,

bufonierii și cinismele ieftine care tratează bășcălios chiar destinul

acestui neam, iată o emisiune

destinsă, gravă, profund omenească,

în stare să realizeze o radiografie

a unei societăți cu umbre și lumini

pe suflet, cu înălțări prin știință și

cultură, cu căderi în abisurile unui

crimă.

Într-o lume invadată de știri

sportive, de manifestări superficiale

și arte „usoare”, de idoli falși și de

false valori, într-o lume sorocită, e

tempul să ne ocupăm cu mai multă

răspundere și insistență de hrana

spirituală a neamului, inclusiv în

bulletinele de știri. E o propunere

salutară, care ca, și alte gânduri, a dat

să substanță acestei exemplare emisiuni,

ce ne-a dovedit că și absolut necesar

să apară valorile autentice la rampă!

REVISTA

OPINIA

nățională

Director:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA

Revista se poate procura prin abonament sau, direct, de la sediul redacției.

Costul unui abonament trimestrial este de 3600 lei. Plata abonamentele se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont. 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetațarea computerizată și tiparul

executate de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE

și TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"